

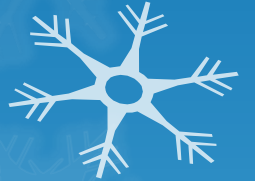
PRESENTATION FALK

2022-05-05

INOMKOMMUNALA KONFLIKTER VID:

STORKOMMUNREFORMEN
KOMMUNBLOCKSREFORMEN
KOMMUNDELNINGAR

Erik Wångmar, Docent, Linnéuniversitet

STORKOMMUNREFORMEN

Konflikttillfällen 1945-1950:

- Vid yttrandet över remissen gällande den statliga utredningen om en reform borde genomföras och på vilket sätt (1945).
- Vid remissbehandlingen av länsstyrelsens preliminära förslag till indelning i storkommuner (1947-1948).
- Vid eventuella yttranden över nya förslag från Kammarkollegiet (1948-1949).
- Vid eventuella yttranden över nya förslag från Inrikesdepartementet (1949-1950).

Exempel på konflikter:

- Vid remissbehandlingen av utredningen 1945: Tillstyrka eller avstyrka att en reform genomfördes.
- Vid remissbehandlingen av de preliminära förslagen till storkommunindelning.
 - Kräva bibehållen självständighet eller tillstyrka sammanläggning enligt länsstyrelsens förslag.
 - Vid val mellan olika alternativ som lades fram av länsstyrelserna.
- Vid val mellan länsstyrelsernas förslag och nya förslag som lades fram av Kammarkollegiet.

Konfliktdimensioner

- Parti-/Blockpolitisk konfliktdimension.

Exempel: Ledamöter från BF+H+FP vill att kommunen skall få förbli självständig, medan ledamöter från S godtar en sammanläggning med en grannkommun i enlighet med vad Länsstyrelsen hade föreslagit.

- Geografisk konfliktdimension.

Exempel: Ledamöter från den södra kommundelen önskar sammanläggning med grannkommunen i söder, medan ledamöter från den norra kommundelen vill gå samman med grannkommunen i norr.

- Annan konfliktdimension (ofta svår att härleda).

Frekvensen av konflikter

- Voteringar förekom i 8 procent av kommunerna vid yttranden över länsstyrelsernas preliminära förslag.
- 76 procent avsåg voteringar mellan olika sammanläggningsalternativ.
- 23 procent gällde bibehållen självständighet mot ett visst sammanläggningsalternativ.
- 1 procent gällde länstillhörigheten.

Konflikt som kan mäta demokratiskt deltagande

- Närvaron på kommunalstämmor vid voteringar gällande indelningsbeslut.

I genomsnitt deltog 14 procent av de röstberättigade på de stämmor där det voterades.

Ett exempel på mycket hög närvaro:

Sankt Ibbs landskommun (ön Ven) i Malmöhus län 1949, med ett deltagande på 63 procent av de röstberättigade. Av de närvarande stödde 88 procent bevarad självständighet, medan 12 procent röstade för sammanläggning med Landskrona stad.

KOMMUNBLOCKSREFORMEN 1961-1973

Konflikttillfällen:

- Remissbehandlingen av den statliga utredningen 1961, men i vissa län fick inte alla kommuner yttra sig.
- Vid yttranden över länsstyrelsernas preliminära förslag till blockindelning 1962-1963.
- Remissbehandlingen av den nya statliga utredningen 1968-1969.
- Vid sammanläggningsbesluten inför sammanläggningar som ägde rum 1965, 1967, 1969, 1971 och 1974.
- (Kommunala beslut 1963-1964, 1965-1966, 1967-1968, 1969-1970 och 1972-1973).

Konflikter 1961 och 1968-1969

Vid remissbehandlar av statliga utredningar 1961 och 1968-1969:

1961:

- Tillstyrker.
- Tillstyrker delvis.
- Avstyrker.

1968-1969.

- Tillstyrker alternativ 1.
- Tillstyrker alternativ 2.
- Vill behålla frivilliglinjen.

Voteringar 1961

- 48 voteringar (av totalt 883 kommuner) = 5,4 procent.
- 21 reservationer utan voteringar = 2,4 procent.

Summa: 69 voteringar och reservationer = 7,8 procent.

Voteringar:

23 partipolitiska.

1 geografisk.

12 annan konfliktdimension.

12 där voteringsbilaga saknas,

48 totalt

Voteringar 1968-1969

145 voteringar (av totalt 838 kommuner) = 17,3 procent.

43 reservationer utan voteringar = 5,1 procent.

Summa: Voteringar och reservationer i 188 kommuner = 22,4 procent.

Voteringar:

110 partipolitiska.

0 geografisk.

16 annan konfliktdimension.

19 där voteringsbilaga saknas.

145 totalt

Voteringar om blockindelning 1962-1963

- 142 voteringar (av totalt 1006 kommuner) = 14,2 procent.
 - 30 (cirka) reservationer utan voteringar = 3,0 procent.
 - **Voteringar:**
 - 80 partipolitiska.
 - 21 geografiska.
 - 27 annan dimension.
 - 14 där bilaga saknas.
- Totalt 142 kommuner.

Voteringar vid sammanläggnings- beslut 1969-1970 (samgående 1971)

118 voteringar av totalt 531 kommuner = 22,2 procent.

- 81 partipolitiska.
- 4 geografiska.
- 23 annan dimension.
- 10 utan voteringsbilaga.

Partiernas syn på sammanläggning 1971 vid voteringar:

S: För sammanläggning i 87 procent av fallen.

VPK: För sammanläggning i 60 procent av fallen.

FP: För sammanläggning i 45 procent av fallen.

C: För sammanläggning i 38 procent av fallen.

M: För sammanläggning i 24 procent av fallen.

Voteringar vid sammanläggnings- beslut 1972-1973 (samgående 1974)

41 Voteringar i 39 kommuner av totalt 268 = 14,6 procent.

- 29 partipolitiska.
- 1 geografisk.
- 7 annan dimension.
- 4 utan voteringsbilaga.

Partiernas syn på sammanläggning 1974 vid voteringar:

S: För sammanläggning i 70 procent av fallen.

M: För sammanläggning i 38 procent av fallen.

C: För sammanläggning i 30 procent av fallen.

FP: För sammanläggning i 0 procent av fallen.

Partiernas syn på genomförda delningar av kommuner 1980-2003

MP: För delning i 100 procent av fallen (5 av 13 kommuner).

FP: För delning i 91 procent av fallen.

KD: För delning i 86 procent av fallen (7 av 13 kommuner).

C: För delning i 85 procent av fallen.

M: För delning i 85 procent av fallen.

V: För delning i 44 procent av fallen (9 av 13 kommuner).

S: För delning i 31 procent av fallen.

